

Sri Sharada Peetham, Sringeri
MANUSCRIPT PRESERVATION CENTRE

A/C. NO.	NEW	198	OLD	175
FOLIO		032		

TITLE

1. पंचलक्षणी टीका।
2. आत्मतत्त्ववादः।
3. मंगलवादः।
4. ज्ञानस्वप्रकाशतावादः।

నవ్యోక్తాసు
సమః ౭౧
మంగళవాదః

శ్రీః

ననుమంగళం న సమాప్తిసాధనం మంగళే సత్యపి కాదంబర్యాదౌ గ్రంథాసమాప్తేః మంగళం వినాపి క్రమతో నాస్తికస-
మాప్తేరిత్యన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం వ్యభిచారాత్ నాపి విఘ్నధ్వంసః మంగళం వినాపి తస్య వినాయకస్తవపాఠా-
దినా జాయమానత్వేన వ్యభిచారశ్చ। తస్మాన్మంగళం నిష్ఫలమేవేతి చేత్ అత్రాహుః మంగళం సఫలం అవిగీతశిష్టా-
చారవిషయత్వాదిత్యనుమానేన మంగళస్య సఫలత్వసిద్ధిః। సఫలత్వం చాత్ర బలవదనిష్టాననుబంధీష్ట-
ఫలకత్వం అవిగీతత్వం చ బలవదనిష్టాననుబంధిత్వం తచ్చ స్వజన్యేష్టాపేక్షయా అధికానిష్టజనకం య-
త్తద్భిన్నత్వం న తు వేదానిషిద్ధత్వం అవిగీతత్వం దూరస్థసరోవగాహనాదేవాదస్వరణాఖ్యఫలకాశ్వమేధీయ-
తురగరణేన వ్యభిచారాత్ శిష్టత్వం చ ఇష్టసాధనతాంశే అభ్రాంతత్వం న తు సర్వాంశే తథా సత్యవి-
గీతపదవైయర్థ్యాపత్తేః ఆచారవిషయత్వం తు సాధనత్వేన ఫలాంశత్వేన వా కృతివిషయత్వం న
తు క్రియావిషయత్వం క్రియాయాః సవిషయకత్వాభావాత్ తథాచ హేతావవిగీతపదవైయర్థ్యా-
పత్తివారణాయ సఫలత్వం తాదృశం వివక్షితం పరదారాగమనాదౌ వ్యభిచారవారణాయ అవిగీతప-
దం నిష్ఫలకర్మణి జలతాడనాదౌ వ్యభిచారవారణాయ శిష్టపదం తావన్మాత్రం ఫలేపి గతం అత్ర
సాధ్యత్వేన ఫలాంశత్వేన వా కృతివిషయత్వం వివక్షితమితి మిశ్రాః రుచిదత్తమిశ్రాస్తు యథాశ్రుతమే-
వ సాధ్యం ● అవిగీతాచారవిషయతావదావశ్యం తు ద్వయం అవిగీతత్వం ధర్మశాస్త్రానిషిద్ధత్వం న చ ద్వి-
తీయే అగమ్యాగమనాదౌ వ్యభిచారః తత్రాపి ఫలసత్త్వాత్ యది చ తస్య వారణాయ త్వయావశ్యకం

తదాప్రవర్తకజ్ఞానాంశే అజ్ఞాతత్వం విశేషత్వం వివక్షణీయం। న చ ప్రథమపాఠే తాని ష్పత్తేకర్తృజ్ఞానే
నాంతికమితి వాచ్యం తస్యాపి వృథా కర్తనకుర్యతేత్యాదినా నిషిద్ధత్వాదిత్యాహుః। అత్ర వదంతి గ్రంథాదౌ
మంగళనిబంధస్తు శిష్యప్రవృత్తినిబంధనః శిష్యప్రవృత్తిస్తు బలవదనిష్టాననుబంధీష్టసాధనతాజ్ఞానా
దితి విశిష్టసాధ్యపక్షేఽవత్రేయాణితి టీకాకృతః। వస్తుతస్తు ఏవం గతి కృతిసాధ్యతాజ్ఞానస్యాపి ప్రవ
ర్తకత్వేన తస్యాప్యనుమితివిషయత్వాపత్తిః। తత్స్వమానసియ్యసంభవే ఫలం విశిష్టసాధ్యకరణేనే
తి యుక్తముత్పశ్యామః। ఏవం చోక్తానుమానేన సఫలత్వసిద్ధౌ మంగళం న సమాప్తితరఫలకం కామ
నాం వినా ప్రియమాణత్వాదిత్యనుమానేన సమాప్తితరాఫలకత్వసిద్ధౌ మంగళం సమాప్తిఫల
కం సమాప్తితరాఫలకత్వే సతి సఫలత్వాదితి పరిశేషానుమానేన సమాప్తిఫలకత్వసిద్ధిః। న చ నాస్తికా
దిగ్రంథే మంగళాభావావతి సమాప్తిసత్వేన పరిశేషానుమానాసిద్ధిరితి వాచ్యం। తత్రాపి జన్మాంతరీయ
మంగళకల్పనాత్। న చ తస్య సందిగ్ధత్వేన వ్యభిచారజ్ఞానే [illegible] తాత్తేకథమనుమానావతార ఇతి వాచ్యం వ్యభి
చారజ్ఞానేన సాధ్యసంశయ ఉపయుక్తే వసంశత యూ అనుమితౌ తస్యావిరోధిత్వాత్ వ్యభిచా
రనిశ్చయస్య తత్ర అసత్వాత్ కాదంబర్యాదౌ గ్రంథే మంగళస్యాగమత్రుప్పకల్పనే న బలవత్తర
ప్రతిబంధకసత్వాత్ తత్ర సత్వేన సమాప్త్యభావ ఇతి న తత్రాపి వ్యభిచార ఇతి మంగళస్యాన్యతరవినా
సితయా సమాప్తిఫలకత్వాసంభవేన విఘ్నధ్వంసత్వావకాసమాప్తిఫలకత్వం। ఘోధ్వంసే చి తు మంగళ

వేదబోధితతత్కర్తవ్యతాకం అతాత్త్వికావగీతశిష్టాచారవిషయత్వాద్వదశాదివదితి ప్రయోగః ఏవం చ వేద
బోధితకర్తవ్యతాకత్వసిద్ధౌ తేనైవ సఫలత్వలాభః అతాత్త్వికపదం భోజనాదౌ వ్యభిచారవారణాయ
రాత్రిశ్రాద్ధాదౌ వ్యభిచారవారణాయ అవగీతేతి చైత్యవందనాదౌ వ్యభిచారవారణాయ శిష్టపదమిత్యాహుః
తదసత్ సాధ్యమిత్యాదినా భోజనాదౌ బాధస్యాపి వేదబోధితత్వేన తద్వారకాతాత్త్వికపదవైయర్థ్యా
త్ చైత్యవందనస్యాపి కష్టం కర్తవ్యమితి న్యాయేన బలవదనిష్టాననుబంధిత్వరూప అవగీతత్వాభావేన తద్వా
రకవిశిష్టపదస్యాపి వైయర్థ్యాత్ అత ఏవ భోజనస్య రాగతః ప్రాప్తత్వేన కాలాంశ ఏవాయం ని
యమవిధిరిత్యాపాదయతి తథాపి న క్షతిః న చ ధర్మశాస్త్రనిషిద్ధత్వమేవ అవగీతత్వం తచ్చ నిష్ఠీవేష్వస్తి
తి తద్వారణాయ శిష్టపదమితి వాచ్యం తస్యాపి న విప్రక్షతిహో భవేదిత్యాదినా ధర్మశాస్త్రనిషిద్ధత్వా
త్ న చ తత్రోపాదేయమేవేతి వాచ్యం తథా సతి శిష్టహేతునైవ సఫలత్వసాధనోపపత్తౌ ఫలం కృతమను
మాయ తయా ఫలవత్త్వకల్పనే నన్వేవం తాదృశహేతునా మంగలస్య సఫలత్వసాధనే అనుమా
నే అప్రయోజకత్వశంకా స్యాదతస్తత్కల్పనమితి చేన్నైవం శ్రుతిసాధకానుమానతయాప్యప్రయో
జకత్వం శంకాయా అపరిహారత్వాత్ కిం చ శ్రుతేః స్వతంత్రప్రామాణ్యవత్తయా శ్రుతావప్రామా
ణ్యశంకాభావస్యాపి తంత్రప్రామాణ్యంవత్తయా అనుమానేప్యప్రామాణ్యశంకాయా అభావాత్

లం॰ స్వధానిష్ఠం॰ పౌత్రప్రవృత్తిః కుత్రాపి న సావత్సవ (త్ర) శ్యతి కల్పనాపాతాప్యయత్నస్య విధ్రశేవా
ప్తిబలేనైవ శ్యతి కల్పనమిత్యుక్తం॰ తత్తు వాచ్యప్తావసుకూలతర్కాభావాదుపేక్ష్యం॰ సమం॰గళస్యస
మాప్తిం॰ప్రతి హేతుత్వం॰ తదా సావ్యదాధ్వంసస్య ద్వారత్వం॰ స్యాత్తదేవ న సంభవతి తథా హి ద్వారత్వ
నామ తజ్జన్యత్వే సతి తజ్జన్యజనకత్వం॰ తత్సమాప్తిం॰ప్రతి విఘ్నధ్వంసస్య జనకత్వే కగ్యహేతేసుగ్యహం॰ తదేవ నసం
భవతీత్యుక్తం॰ చరమధ్వంసరూపయోః సమాప్తేరాకాశనిష్ఠత్వేన విఘ్నధ్వంసస్యాత్మనిష్ఠత్వే వ్యధిక
రణత్వాపన్న హి వ్యధికరణయోః కార్యకారణభావః సం॰భవతీతి చేన్న స్వప్రతియోగి చరమపద
సుకూలకృతిమత్త్వసం॰బంధేన సమాప్తిం॰ప్రతి మం॰గళస్య విఘ్నధ్వం॰సస్య చ హేతుత్వే నోక్తానుపప
త్త్యభావాదితి కేచిత్ తన్న తాదృశసం॰బంధేన సమాప్తేర్నైకాత్మ నిష్ఠతయా తత్ర మం॰
గళజ॰న్యవిఘ్నధ్వం॰సాభావేన వ్యభిచారాపత్తేః అత్ర బ్రూమః కేవలత్వావచ్ఛి॰న్నవిశేష్యతాని
రూపితప్రామాణ్యనిష్ఠప్రకారతాశాలిజ్ఞానసామానాధికరణస్వప్రతియోగ్యవృత్తిత్వస్వానుకూ
లకృతిమత్త్వసం॰బంధేన సమాప్తిత్వావచ్ఛిన్నం॰ప్రతి విశేషణతావిశేషణ మం॰గళజ॰న్యవి
ఘ్నధ్వం॰సః కారణమిత్యనేనైవోక్తత్రితయసం॰గవిరహాదితి యదవచ్ఛేదకావచ్ఛి॰న్నప్రతి
యోగికత్వస్వావ్యవహితోత్తరక్షణోత్పత్తికత్వసం॰బంధేన మం॰గళజ॰న్యవిఘ్నధ్వంసవిశిష్ట

(మంగళవాదః
3

సమాప్తిత్వావచ్ఛిన్నం ప్రతి అవచ్ఛేదకతాసంబంధేన మంగళజన్యవిఘ్నధ్వంసః కారణమితి శరీ
రనిష్ఠకార్యకారణభావః నాస్తికాదినైకదేశే పూపదర్శితోభయసంబంధేన మంగళజన్యవిఘ్నధ్వ
సాభావేనైవ విశిష్టాభావసత్వాదిత్యపాస్తం అన్యేతు జన్యవిశేషవవసమాప్తిస్తథాచ సమవాయే
న మంగళజన్యవిఘ్నధ్వంసవిశిష్టసమాప్తిం ప్రతి విశేషణతావిశేషణా మంగళజన్యవిఘ్నధ్వసం
కారణమిత్యాత్మనిష్ఠ ఏవ కార్యకారణభావః విఘ్నధ్వంసవిశిష్టత్వం తు స్వప్రయోజ్యసమవేత
త్వసంబంధేన తద్వత్వం సవార్థస్తు మంగళజన్యవిఘ్నధ్వంస ఏవ ఫలం నతూపదర్శితరీత్యా సమా
ప్తిస్తత్ర కరణాత్ సమాప్తిం ప్రతిబంధకాభావేన తిబుద్ధ్యాదికారణేనైవ నచ వినాయకస్య పాఠాదినా
తస్య జాయమానత్వేన వ్యభిచారః ఇతి వాచ్యం విఘ్నధ్వంసవిశేషే తస్య హేతుతాయాః నను యత్ర స్వత
స్సిద్ధవిఘ్నాత్యంతాభావస్తత్ర మంగళం వ్యర్థం నచేష్టాపత్తిః శ్రౌతాతాసాంగకర్మణాః ఫలావశ్యంభావాదితి
నియమేన ఏతస్య ఫలవత్వే సిద్ధే విఘ్నాభావేన విఘ్నధ్వంసఫలవత్వాసంభవాత్ సమాప్తేస్తథాపి సిద్ధ
తత్త్వాపత్తేః సా ఏవ ఫలత్వమితి చేన్న సమాప్తేరపి సాక్షాత్ఫలతాసంభవాత్ ద్వారత్వస్వభావా
త్ భవం స్యాదపి వ్యర్థతా యాగః లవణవాక్యతావత్ యావజ్జీవమగ్నిహోత్రం జుహుయాదిత్యా
దాత్మింబిదంగవికలస్య ఆహితాగ్నేర్విష్ణుత్రిమణీ ద్రవ్యాభావేపి తద్విహితస్యైవాగ్నిహోత్రస్య ఫలజనక
త్వేనైవ శ్రౌతాతాసాంగాది తస్యత్ర యోంజకత్వాచ్చ వస్తుతః తస్య శ్రౌతత్వాభావేన తాదృశనియమ

సాఙ్గత్రా[illegible] వతార ఏవ నాస్తీతి ద్రష్టవ్యం న చ తస్య విఘ్నధ్వంస ఫలవత్వాభావే తద్బోధకమానా
ప్రమాణ్యమితి వాచ్యం సతి విఘ్నే తం నాశస్య ప్రమాణేన ఫలత్వబోధనాదితి న చ ద్వారేణాద్వారి
ణోర్నాన్యథాసిద్ధిరితి వాచ్యం యత్రాన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం పశ్చాదినా వాయుస్య కారణత్వం క్లప్త
మనంతరం చ తస్య కారణత్వాన్యథానుపపత్యా ద్వారకల్పనం తత్రైవ ద్వారేణాద్వారిణోర్నాన్య
థాసిద్ధిరితి న్యాయావతారాదత్ర తు శిష్టాచారవిషయత్వేనైవ ఫలకల్పనం శిష్టాచారవిషయ
త్వం చ విఘ్నధ్వంసఫలకత్వే నోపపన్నమితి సర్వం సుస్థం పరే తు సమాప్తికామో మంగళమాచరే
దిత్యేవం విధానుమితశ్రుత్యా సమాప్తిసాధనత్వేనైవ మంగళం విహితం తథైవ శిష్టాచారాత్సమా
ప్తిసాధనత్వం చ సాక్షాదనుపపన్నమితి యాగాదివదదృష్టం ద్వారత్వేన కల్ప్యతే న తు విఘ్నధ్వంసః అ
న్యత్ర విఘ్నధ్వంసాదికల్పనే గౌరవాపత్తేః స్వతస్సిద్ధవిఘ్నాభావస్థలే మంగళస్య వ్యర్థత్వకల్పనా
పత్తేః అనంతరోత్పన్నవిఘ్నసమాప్తిప్రతిబంధాపత్తేశ్చ న చ దురితధ్వంసాదిప్రవృత్త్యా దురితని
వృత్తిరుపస్వహేతుత్వేన మంగళే ప్రవృత్త్యనాపత్తేః దురితస్యానతిప్రియత్వేన తన్నిచ్ఛయ స్వతత్రకర్తు
మశక్యత్వాత్ న చ ప్రతిబంధకే సతి కార్యానుత్పత్తేరవశ్యం విఘ్నధ్వంసస్తత్ర వాచ్యస్తథా చ అవశ్యక
ల్పత్త్వేనైవ ద్వారత్వోచితత్వాత్ తత్ర ఫలానం త్వభియోః తదకల్పనమితి చ[illegible]దపి తుల్యం అత్ర

ళవాదః॥ దేదం ప్రధానం సమాప్తికామ ఏవాధికారీ యత్తు మంగళం సమిధో యజతీత్యాదివద్విధివిహితమితి
ప్రారబ్ధకర్మాంగమితి తన్న తాత్త్వికైకస్వతాత్రికానంగత్వాత్ప్రధానవిధ్యభావే ఏకవాక్యత్వానుపపత్తేః
ఏతస్యాంగవిధిత్వానుపపత్తేశ్చ ॰॰ తదుక్తం స్వార్థబోధే సమాప్తానామంగాంగిత్వాద్యపేక్షయా
వాక్యానామేకవాక్యత్వం పునస్సంహత్య జాయత ఇతి న చ తథా కథంచిత్కృతమంగళాదదృష్టోత్పత్తావపి
బలవత్తరవిఘ్నసత్త్వే సమాప్త్యాపత్తిరితి వాచ్యం ప్రతిబంధకాభావస్య స్వతంత్రకారణత్వాత్తదభావ
విశిష్టాదృష్టస్యైవ సమాప్తిం ప్రతి కారణత్వాత్తదభావస్యైవ ప్రమత్తానుష్ఠితసమాప్త్యా వ్యభిచార ఇతి
వాచ్యం తత్తత్ర యత్ర మంగళస్యానుమేయత్వాత్తేన చైవం సమాప్తేర్మంగళ॰ కార్యత్వే తయా
తదనుమానమనుమానే చ సతి వ్యభిచారప్రహే కార్యత్వసిద్ధిరిత్యన్యోన్యాశ్రయ ఇతి వాచ్యం
ఏవం చ ధూమాదినా వహ్న్యనుమానేనాపత్తేః క్వచిద్విశేషస్యాన్వయవ్యతిరేకసహచారా
కారణత్వగ్రహే యద్విశేషణయోరితి న్యాయాత్సామా॰ న్యతః కార్యకారణభావసిద్ధి
౨ రితి చేదత్రాపి న పాపక్షిహితే త్వాపాయః తదసత్ శక్యత్వానుమానే ప్రమాణాభావస్యావేదితత్వాత్ భా
వే వాఽనుపూర్వీవిశేషవిశిష్టత్వేన తస్యావిషయీకర్తుమశక్యత్వాత్ శక్యత్వేపి వా తస్యాదృష్ట
ష్టం సాధారణ్యమేవ కుత్రాన్న స్యాత్తావతైవ శిష్టాచారోపపత్తిసంభవాత్ కిం చ ప్రతిబంధకత్వే

సతికార్యానుత్పత్తేః విఘ్నధ్వంసం ప్రతిచ విఘ్నధ్వంసస్య సమాప్తిం ప్రతిచ తేనైవ కార్యకారణభావక
ల్పనాం గౌరవమతో లాఘవాద్విఘ్నధ్వంసం ప్రత్యేవ మంగళస్య హేతుత్వం స్వతస్సిద్ధవిఘ్నాభా
వస్థలే స్వర్గకామేవపాపక్రమేణాకృతప్రాయశ్చిత్తవత్ దురితసంశయే వ తత్రాపి వక్త్రాద్విశాకా ౮
త్ మంగళే ప్రవృత్తిరపి నానుపపత్తిః ఇతి ఇదం చ విఘ్నధ్వంససమసంఖ్యాకత్వే న హేతుః విశేషస్తు
కార్యకారణభావే ప్రామాణ్యాభావాత్ అన్యథా నైకస్వల్పమంగళాద్బహుతరవిఘ్నధ్వంసాపత్తిః తత్ర మంగళం
నమస్కారాదిఘటితానేకధ్యానమనస్కారత్వం చ న విఘ్నధ్వంసజనకత్వం కాలాంతరావత్తి వ్యాప్తేః నా
పి విఘ్నధ్వంసాసాధారణకారణత్వం విఘ్నేతి వ్యాప్తేః నాపి విఘ్నవిశిష్టం తత్ విఘ్నధ్వంసప్ర
ప్రతిబంధకాభావే అతివ్యాప్తేః నాపి విఘ్నభిన్నత్వే సతి విఘ్నధ్వంసప్రతిబంధకాభావభిన్న
త్వే సతి చ విఘ్నధ్వంసాసాధారణకారణత్వం తత్ వృష్ట్యాదిప్రతిబంధకవిఘ్నధ్వంసాసాధారణ
కారణకారీర్యాదావతివ్యాప్తేః నాపి ఆయుర్మాత్రవిశేషణవత్త్వే సతి ప్రారిప్సితవిఘ్నధ్వంసా
సాధారణకారణత్వం తత్ప్రారిప్సితప్రతిబంధకవిఘ్నధ్వంసజనకమంత్రపాఠవాజిదా
నాదావతివ్యాప్తేః న చ తత్సర్వపి మంగళత్వమితి వాచ్యం తత్రత్యావిధధ్వనవద్వస్త్వా వాత్

మం.గళవాద

ఌ

స్వధ్వాకాలీనాన్యవధిమంగళత్వోపపత్తే తదావరకత్వప్రాప్తిలక్షితపదవయ్యన్యాభావోపపత్తేః విఘ్న
ధ్వంసప్రాగభావే అతివ్యాప్తేశ్చ కారణతావచ్ఛేదకధర్మాపరిచయాత్ కారణత్వగ్రహానుపపత్తేః
మంగళమాత్రసాధారణం వ్యావృత్తస్య మంగళమాత్రస్యైవ నమస్కారత్వం తన్నావిశ్వస్యైవ పరకా
భావాత్ నచ కాలీనాన్యవధిత్రయసాధారణజాతివిశేష ఏవ నమస్కారత్వం సాంకర్యాత్ నచగుణ
త్వజాతౌ నాస్తి దోషత్వమితి వాచ్యం బీజ సామాన్యాదితి చేదుచ్యతే జ్ఞానవిశేషపూర్వకత్వ
ప్రతిసంధాయకకాయికవాచికమానసనమస్కారత్వవ్యపదేశ ఇతి వాచ్యం నాగృహీతవిశేషణా బుద్ధి
ర్విశిష్టే సంభవతీతి న్యాయాత్ జ్ఞానవిశేషపవననమస్కారత్వం సచ విశిష్టోపాస్యానసత్వవ్యా
ప్యజాతిఘటితం తేన ప్రత్యక్షత్వాదినా సంకరః కాయికత్వం నవతమత్వం వా తత్వమి
త్యుక్తం శరణత్వేన తత్సంకులబుద్ధ్యా వ్యతిశరీరసంయోగాత్ నమస్కారవ్యవహారా
భావాత్ అ. నను తమత్వస్వతత్వం స్మాదపర్యవసంయుతయాప్రత్యేకవినిగమనావిరహాత్ప్ర
వివంసమెాస్తాష్టగుణావత్త ప్రతిపాదకశబ్దత్వం స్తుతిత్వం పుణ్యజనకశబ్దనిబంధః ప్రు

కార్యత్వత్రుతిపాదకశబ్దాహాస్తత్తినిర్దేశః ఏవమంస్యద పూర్వపక్షమితి సంప్రదాయః ఏవం
విశేషణతాదిసంబంధావచ్ఛిన్నప్రాతియోగితావిశిష్టధ్వంసావచ్ఛిన్నకారణత్వం ముఖ్యత్వం ని
ర్వాచ్యం కారణతాగ్రాహకవిశేషధర్మాణామైవేతి న కశ్చిద్దోష ఇతి నవీనాః తదేతత్సంగ్రహ
న విశిష్టవార్త్తవిశిష్టః చ్ఛేన నహాసావ అ[illegible]క్తారితు సంశయమితస్సుమపి వా తథా చరణత్ యత్తు అక
రనైమిత్తికాదికమస్యవిచారితం తత్తు అనుపయుక్తత్వాదుపేక్షితమస్మాభిః శ్రీః ఇతి హరి
హరాంతరవాగీశ్వరవిరచితో మంగళవాదః సమాప్తః ॥ శ్రీః ॥ శ్రీరామచంద్రాయ నమః ॥